Gobierno de México

BACHRJE ko xraago thi ndachro ixin sixingixin ko ruxrangee na ko sinthjian ná ri’o thi tsjé jii ngain thi dituan ná yoo ngain kain thi bituan ná tsu’en ngain rajna Sasentjua, thi chunda ko sikon ixin ni nichja naa tha ko ni thie guanxin ngain nunthe Sasenthjua

Lengua indígena o agrupación lingüística y Autodenominación

Popoloca o Ngiwa

Variante lingüística y Autodenominación

Popoloca del norte o ngiwa - ngigua

NII CHUNDA JUACHAXIN TSETU'AN
THI NDACHRO KAIN THI TSU'EN IXIN TSUNCHJIAN

BACHRJE ko xraago thi ndachro ixin sixingixin ko ruxrangee na ko sinthjian ná ri'o thi tsjé jii ngain thi dituan ná yoo ngain kain thi bituan ná tsu'en ngain rajna Sasentjua, thi chunda ko sikon ixin ni nichja naa tha ko ni thie guanxin ngain nunthe Sasenthjua.

Nganda jinganito chji'nii chunxinxi na rajna Sasentjua, ko jitaxi gandaji kain rajna Sasentjua.- nchia thetu'an ji'i ngain nunthe Sasentjua .

ANDRÉS MANUEL LÓPEZ OBRADOR, Xinchiixin thetu'an ngain ngui rajna Sasentjua, ixin chujni tsunu'e:

Nchia xrathe ni ndachro kexreen ruchjeeya thi dunda ngain ngui nunthe Sasentjua, dachro na ixin ruchja

BACHRJE KO XRAAGO

"THI NCHIA XRATHE NI NDACHRO KEXREEN RUCHJEEYA THI DUNDA NGAIN NGUI NUNTHE SASENTJUA, IXIN DAJUN JUACHAXIN THI THETUAN NA NGAIN THI DITUAN NÁ NAA RENKIA KO KAN KO THENA'O NGAIN KAIN THI BITUAN NÁ TSU'EN NGAIN RAJNA SASENTJUA KO IXIN JA'AN RUCHRO NI THE NGAIN NCHIA NCHECHJIAN THI NDUAXIN TSU'EN NGAIN KAIN RAJNA KO RAJNA SASENTJUA, THI NDACHRO IXIN SIXINGIXIN KO RUXRANGEE NA KO SINTHJIAN NÁ RI'O THI TSJÉ JII NGAIN THI DITUAN NÁ YOO NGAIN KAIN THI BITUAN NÁ TSU'EN NGAIN RAJNA SASENTJUA, THI CHUNDA KO SIKON IXIN NI NICHJA NAA THA KO NI THIE GUANXIN NGAIN NUNTHE SASENTHJUA

Dituan ná je'o.- Dixinginxin thi kjuauthexin na naa, yuxin, nunxin ko naunxin; inchin thindachro ngain I,II,III, IV ko thi nanda bachjre V, VII Y VIII xraa jichro ngain A; thi kjuauthexin na naa ko yuxin, ko thi nanda bachjre inchi thi ndachro ngain I,II,III,IV,V,VI,VII Y VIII, ko niinxin xra jichro B; ko thi kjuauthexin na sa'o xra jichro C; siyee naa thi kjuauthexin na inkjaunxin; naa thi kjuauthexin na yuxin inchi thi ndachro ngain II, inchin thi ndachro ngain V, VI, VII, ixin tsingi xra jichro, thi kjuauthexin na yuxin thi nanda bachjre inchi thi ndachro ngain VIII, ko inchin thi ndachro ngain XII ko XIII xra jichro A; naa thi kjuauthexin na yuxin inchin thi ndachro ngain I ko inchi thin ndachro ngain II, III, VI, X, XI ko XV, ixin tsingi xra jichro B; thi kjuauthexin na yuxin ko ninxin xra jichro C; ko xra jichro D; dinthjiani thi kjuauthexin na yuxin thi nanda bachjre ko thi thjexinxin thi kjuauthexin na xra jichro A kain thi dituan ná yuxin ngain xroon ndachro kain thi bituan ná tsu'en ngain nunthe Sasentjua, ko jañaa bithue:

Dithua ná yoo. Ngui nunthe Sasentjua nakua ko chrua chjeeya, ixin jichunda anto tsjé rajna ko thi ncherenthe ku nichja ixin je'e.

Nunthe sasentjua chunda anto tsje rajna ko chunda thi nche'e ko ncherenthe ko Kain rajna nichja naa tha, mee thi rajna xra techon ko ruee ixin thi xrakee ngatha'a nunthe Sasentjua, datsiin, nchechjian ko tjaago thi nche'e na ko ncherenthe na.

…

Kain rajna ko rajnachja nichja naa tha, the ngain rio nunthe Sansentjua ko thato choo, ixin chunda thi ncherente, ko datsua na nii thetu'an ngain rajna ixin jañaa ndachro chujni rajna.

Thi dikinixin kain rajna ko rajnachja nichja naa tha, thi rundachro chujni rajna ko sixinthe'a inaa ni je'a rajnee ko thi ruchro rajna mee thi tsuen xraa bithue ngain xroon jii ixin jian sikao choo kain rajna Sasentjua. ko jaña satsua na kain rajna ko rajnachja ko sa'o rutsena Kain thi jitaxin ngain thi sa'o kjuathexin na ngain thi dituan ná, ko kaxon rutsena kain thi jitekjan nichja ko nchee renthe naa ko tsjé rajna, nunthe jikininxin rajna ku tsununxin ixin yaa techu na.

Datsuan kain rajna ko rajnachjan nichja naa tha xra thi nii jii ngain nchia rutsje'e ixin ndakua tsu'en thi runichjaxin chujni ko nchao sinche'e thi xraxaon ko sithikaon thi rundachro rajna ixin rugunda renthe ixin je'e.

A. Xroon bituan ná tsu'en jii satsu'an ko nduaxin tsu'en thi dikininxin rajna ko rajnachjan ko thi rundachro chujni rajna mee thi tsu'en ko sixinthe'a inaa ni je'a rajnee ko, tsu'en:

I. Je'e na rundachro na kexreen thetu'en choo na, ko rutsje na kaxon kexreen jichro xroon kain thi bituan ná tsu'en ngain nunthe Sasenthua, jaña ruchro na kexreen dakao choo na ko kexreen sinche'e na xra ngain rajna.

II. Sinchee ko sinchechjian kexreen thetu'en choo na ngain rajna ixin tjao na ko tsjee na kexreen ndua sithu'e chijni ngain rajna, ko rutsje na thi kuexinxin thetu'an jindachro ngain xroon thetu'an jii, ko sincheniani kain thi dikininxin ni, ko icha rutsjeni ixin tsunia thi nche renthe nii nchri. thi xroon thetuan ko tsu'en rutsee thino nchao jii ko ru'e thi ndakua ruchro ni thetu'an ko nchia dikininxin.

Ngui thi jii nunthe'e na ixin je´o na rundachro na kexreen sithue chijni ko thi rundachro xi thetu'an ko bithu'e ngain rajnachjan ko rajna nichja naa tha, jañaa xra jitaxin ngain kain thi bituan ná tsu'en ngain rajna Sasentjua. ko ngain thi thetu'an ko tsu'en.

III. Sinchee na xra je'e na rundachro na ixin kexreen thetu'en choo na, inchi je'e na nu'e na ngain rajne na, ko jañaa ni nchrii ko nii xii nichja naa tha, nchao tsingaxin ngai sao'en xii jitsuntaon ixin yee kain na, ko kaxon sinthe na ngain nchia thetu'an thi ni ubacha ko ndakua tsu'en thi ndachro na: ko kain xra rajna ndaninga ko rundachro rajna Sansetjua. ko ixin chrua, tsetu'en choo na

ko chrua ruchruna ixin nchaoa tsingaxi na saon ixin chujni na tsuntaon xraa ngain rajna xula.

IV. Tsenchji'an na, senda na ko sinchecjian na kain thi je'o na nu'e na, ko kain thi chunda na, nche'e na ku ncherenthe na ko tjaago ixin je'e na, jañaa xraa thi jikininxin ko nu'e kain na, xra jindachro ngain thi jichro ko tsu'en.

V. Nchekingi ixin kexreen sunde'e, nchechjian, sechunda, tsangi ko ruchjekee kain tha xra naa thi ujii ixin anto tsjé thi ncherenthe ko nichja ixin kain thi jii ngatha'a nunthe Sasentjua, jañaa xra thi xranxaon na ixin runichja tsje tha ngain kain thi tsi na ko ngain thi jikininxin rugunda.

VI. Dixinthe, xra jichro ngain thi ditua ná nii ngain xroon jichro xra dituan ná, ko thi tsunchjian ixin tjaago kexreen tsangi ni xroon ko datsuan kain thi jii, ngain thi nche'e ko ncherenthe kain rajna jii ngain nunthe Sasentjua.

VII. Nchechjian, nche'e, nchesuji ko nche'e ixin ruchjekee thi dunde'e ni kaxruan ngain rajna; ko thi nii ke'e chjan ixin ndakua suan nchjan ko xruin thi tangi sathu na. Jañaa kai ruchunxin ni chujni nche'e ko chunxin, kaxruan nchexruenxin choo ni.

VIII. Sitja'an ko icha tsunchjian nunthe te ná, ko sayaku'en ná kain thi xra jichon ko jitaxin ko jidangi ngain nunthe, jañaa xraa kain nunthe chunde'e na juasaaya ngain jna. ixin jañaa ndachro ko jitaxin ngain xroon thetu'an ko dikon ngain thi tenichja ni.

IX. Ixinthe, ko sechunda juachaxin inchi jichro ngain xroon thetu'an ixin chunda na nunthe xra jitaxin ngain xroon jii ixin thi chro ko tsu'en, jañaa xra thi jikinixin naa ko kain chujni rajna ixin dunde'e na kain thi duan ngain nunthe the na ko nchao rutsjé na thi jichro ngain xroon thetu'an.

X. Sinchee na, ngain rajna xula thi ni nichja naa tha, ko runichjaxin na rajna xra kjuau na ko ixin yee kain na xraa jithaxin. ngain xroo thetu'an ko thi jichro ixin thu'en ngain rajna Ndaninga satsu'an ko ixin sinchee yee na thi. jikininxi na, ko jañaa sinchesuji na ko nchao sinthena ngain ni tsuntaon chijni.

Sinthjian ná ri'o thi kjuauthexin na

XI. Ixin tsu'en ko kexreen tunchjian jie ngui ngata'a nunthe Sasentjua ko rutsje'e na sa'o kexreen jitaxin ngain xroon jii ngain rajna ixin suan jie ko kain thi ncherenthe na ko je'o na nu'e na, ixin jaña jithaxin ngain xroon bituan ná tsu'en.

Kainxin chujni nichja naa tha sechunda na, dikininxin se'e ko sechunda naa chujni rundache thi jinichja inaa chujni, thi jitaxin ngain xroon, ko tsengijna ixin nu'e ko rutsje'e ixin thi dikininxin ko nichja ixin je'e na, kexreen thetu'na

na ko nche'e na jie ngain rajna nchao te, rutsje'e ixin thi sinche'e nchrii ko xii xraje'o renthe, kain thi ncherenthe ko nichja ngain nunthe´e.

XII. Nche'e na ko tsje'e na ixin kexreen senda na ko tsjenchji'an na thi jian kuinthu'e Ndo Dio ngatha'a nunthe, ko kai tsato choo na ko rutsje'e na kexreen senda na thi dacha na ko nche'e na ngain rajnee na, ko nchechjian chujni ixin sechunxin kain thi teta'a nunthe. ko sa'o rutsjé ni kexreen jichro xroon thetuan ná tsu'en.

XIII. Rruxranchiangi'i na anchao jii thi xraxaon ni thetu'an ixin kexreen suan jie ko thi xra nchao sincheni'i na, ko jañaa tsjao na ko situ'en na ajaan sajon na juachaxin ko jañaa sayee na thi sunde'e na.

Thi ruxranchiangi'i nii nichja naa tsunchjian xra jindachro sa'o ko nganito xroon thetu'an ixin nduanxin tsu'en kain thi dikininxin rajna dinthe nichja naa tha jitaxin ngain xroon bituan ná tsu'en.

Thi xranxaon sachangi ixin thi je'e rugunde'e tsunue i yaa thi tsjenga na.

Chujni je'o ko chujni the ngain naa nchia thetu'an ixin sayee thi sacha ko sixingixin thi ndakua sanchangi jañaa dikininxin ko ndakua see ixin rugunde rajna ko rajnachja nichja naa tha, xra ndachro thi jichro ko tsu'en.

Rajna ko rajnachjan nichja naa tha je'o jee nchao tsenganthjen ixin ndakua' a jinche'e na thi jikininxin ko tsuen, ko sanchia suan jie xra jichro xroon thetuan ixin jañaa bithue, jikininxi ko jichro ngain inchi thi ndachro ngain xroon jii, ko thi xroon nue ixin kexreen jii chijni rundachro nchao tsenganthjen.

Sinthjian ná ri'o thi kjuauthexin na

B. Nunthe Sasentjua, ko kain rajnee Ndani'nga, ko kain rajna thetu'en rajna ko, kai, thi jikaxin nunthee rajan Sasentjua, jitaxin kain thi rugunda sinche'e ni thetu'an ko rutsje'e na ixin thi xratheka'o choo ko ndachro na kexreen tsu'en ixin nduaxin thi jichro ngain thi tekininxin ni ngain kain thi jii, ko kain thi nche'e na ngain kain ra rajna ko nchetjan'a na, ixin xraje'o sinthe ko sinchee na.

Ni thetu'an chunda ke sinchena thi:

I. Ko ixin jian sinthe na kain na ko jañaa sanchia na thi sunde'e rajna ko rajnachjan nichja naa tha, ixin dankua sangi rajna ko jian sinthe na ixin sinchesuji na tumii na ko sinchekingi na ko sayaku'en na jian, nunthe tenga na, tsee duan ngain nunthe'e na, ko icha rutsje'e na kexreen tenga na nuathje, ko kain thi duan ngain rajna ixin jañaa jian suan kain sine na ngain rajna, ixin sunde'a na xruan duen ni ko kain xruan dunda ngain jngi ko nche ni'i ni.

thi nchro ko tsu'en ruchro kexreen icha daka tjaao na ko sinchechjia na rajna ko rajnachjan nichja naa tha, ko satsua na kexreen xrate na ko xrakao choo na ixin thi ncherenthe na ngain rajne na.

II. Ruchro na, ixin rutsje'e na kexreen tsunchjian ngain rajna ko ngain chujni ixin jian tsu'en ko xra je'o sayee na. Thi tumi tekininxin na ko je´e na nu'e na kexreen sinchexi'in na.

III. Thjee na kain thi sunde'e na ixin tsununxin na ko sayaku'en na kain thi nche'e na ko thi renthe techunda ngain nunthe'e na, ixin je'o je'e na chunxin na ko nu'e na xra dunda ngain rajnee na ko rajnachjan nichja naa tha, ko jitaxin ngain thi jichro ko tsu'en.

IV. Sinche'e na ixin tsu'en ko sinchesuji na nchia tjaago ngain kain ni nu'e nichja naa tha ko jithekjan kain thi nche'e na ngain jejee rajna ko kain tha nichja na, ko ixin:

a) Tsangi na rukjin na ko tsjao na xroon ngain kain nchia thjaago ko tsukuenxin na kunixin thi je'e na nu'e na nche'e na ko ixin sitjan'an ngigue'e na;

b) Tsuku'en chujni nichja naa tha ixin rutsje naa xra jian ko chujni mee sunde'e kain thi nu'e nche'e ngain rajna;

c) Nii thetu'an ngain rajna Sasentjua sajon na tumi ngain chujni nichja naa tha ngain kain ni jitangi xroon;

d) Ruchjekee thi ujitaxin ixin kexreen tsangi chjan nichja naa tha, jañaa xraa je'e na nu'e na tjaago na ko tangi na ngain rajna ko rajnachjan nichja naa tha, ko

e) Ruchro ixin kexreen sangi thi ujitaxin ixin tsangi chjan ko satsuan xan kexreen tsinthue'a xan thi xragüe xan ko sincherenthe xan rajnee xan ko nunthe'e xan; ko jañaa ruxragüe xan kexreen sakao choo xan kunixin thi jejee nu'e xan, ko tsjanua´a choo xan ko singakuen´a choo xan.

V. Nduaxin tsu'en ko nchao tsji ngain nchia the ni nchexruan, xra jichro ixin sangi thi jitaxin banchjangi na ko bethaxin ngain xroon ixin dikininxin ni rajna, ko jañaa kai sinche'e na ixin ruchunxin na kaxruan dunda ngain rajna.

VI. Sinche'e na ixin se'e tsjé ko jian thi jikininxin sine chujni ko duan ngain nunthe'e na, ko icha na ixin sine xan nchinchichjan.

VII. Ndakua sangi thi techun rajna ko rajnachjan nichja naa tha ko tino tsjaoxi na ko rutsuntaonxi na, jañaa see inchin nchaon tsunchjianxin nchia ixin nchao sinthena, ko kai tsjé ni sechunda kain thi ruan ni the ngain nunthe Sasentjua

ixin dunde'e rajna, ko ndakua see kain thi jindaji na ko ncherenthe na, jian nue na ko chunxin na kain thi dunda ngain rajna.

VIII. Sinche'e na ixin kain ni nchrii nchao sixinthe ko rundachro thi xraxaon tsunchjian ngain rajna ixin je'e nchra xraje'o renthe nchra xraa ni xii, ko tsangi nchra xroon, ko nchao ruchunda nchra rio´o jngi; nchao sixinthe nchra ngain thi tjauthexin choo na ngain rajna, ko ruchjekjee ko ruchunda na juasaaya ngain thi tekininxin.

IX. Rugunda sinche'e na ixin nduaxin tsu'en ixin ruchjekee kain tsjachia dunda ixin nchenuenxin choo na, ngain rajna ko rajnachjan nichja naa tha, ixin dunda ko tunchjian ko chjekee thi tunuenxin na, kain nthí'a dikunchjiaxin kunixin xro jii ngain rajna, thi nichjaxin na ixin nchenu'e choo na, chiadikon na ixin tunuexin na thi jitu'en ko tsjachia tjaago kain thi rinao na tsunu'e na, jañaa xraa thi dikininxin na ko rugunda tsunu'e na, kain ni te ngain rajna ko chunda na thi nichja ixin je'e na ko ncherenthe na.

X. Tsunchjian ko nduaxin see ndakua thi nchao sinthe kain rajna ko rajnachjan nichja naa tha ko nchao sechunda, sinchekingi, sinchechjian ko rutsjee kain thi nchenuenxin choo na, ixin nduaxin ndakua see thi ruan ngain tsjachia ko dikonxin ni ko tsunuenxin ni thi jithu'en, ko sunda the ko kain thi nchee ko ncherenthe.

XI. Sechunda thi jitaxin ixin tsu'en ngain rajna ko rajnachjan nichja naa tha ixin kexreen sixin ngain thi nchenuenxi choo na ko yee kain ni, ko singakuean choo na ixin ruxraago kain thi nue na nchee na ngain rajna nichja naa tha.

XII. Tsengijna ixin tsunchjian ko sangi ngain rajna nichja naa tha ko jañaa sechunda na tsjé, ko see xra ixin ruxranxii na kain thi naruaxin ko jañaa sinchee na ixin tsutsjé thi duan ko jañanxon tsjé sechunda ko jian sinchenkji na.

XIII. Setaxin thi xranxrao na sinchechjia na jian ngai rajna ko senda na rajna ko chujni nichja naa tha sakjui ngain inaa nunthe Sasentjua, ko nunthe jii thuenxin jinda, jañaa xra jichro:

a) Ko jian satsuan na kexreen thetu'en choo na jañaa xraa are binthe na ngain rajne na ko chujni rajna sakjui ngain inaa nunthe xraje' o ngain rajna Sasentjua;

b) Nduaxin tsu'en thi jikininxi chujni nchee xra ngathaojngi, Chujni nchee xra ngaxin nchia ko Chujni guani'i ku chrua ncheena;

c) Icha jian tsunchjian thi denda ni nchri ixin tsunia na, ko kaxon tsigijna na kunixin xroon jian jii ixin tsangijna ko, jian sine chjan nchinchichjan, ko kain chjan duan ngain thi je'a nunthee na.

d) Rutsje na ixin sinchenia na thi jikininxi chujni ko nichja ixin je'e na, ko

e) Nchekingin, kain thi jikininxin ko nichja ixin jee na, ko tsaago thi ncherenthe na ixin siyee ko jañaa sinchee suji na thi nue na ixin rajne na.

Thi chro ko tsu'en, ruchro kexreen sinchee chujni nichja naa tha sankjui ko the ngain ina nunthe, ko jañaa ruthjañe'a na rajnee na ko ruxranxaon na thinoo juixin na.

XIV. Sanchangi na ngain kain rajna nichja naa tha, ko sinchechjian na thi sanchia na ixin sunde'e na ixin ndakua sangi rajna ku jian sinthee na ngain ngui nunthe Sasentjua ko kain rajnachja jii nganda Sasentjua, ko jaña, tsentaxi na thi jichro rajna ixin tsu'en.

XV. Thi dunda ixin dachangi na ko tsjengijna choo na ixin nchao jii thi xranxaon na tsu'en ngain rajna nichja naa tha, ngayexin nchia nichja ixin je'e na, sa'o rutsje'e na kexreen xranxraon ni thetu'an tsunchjian jie ko kexreen tsunchjian xra ko yaa nchao tsji naa thi je'a jian ixin je'e na ko anto jian tsji ixin je'e na o thi jindajin na, xraa jichro inchin ndachro XIII ngain xraa jichro A ngain thi dituan ná.

Ngain nchia xrathe chujni thetu'an ngain rajna Sasentjua, chunda juachaxin nchechjian thi bithu'en ngain kain rajna xraa Ndaninga ko kain rajna xraa xula, ko kexreen sixinthe na ixin jañaa see thi tsu'en ixin yee ruchjeyaa ngain kain rajna ko rajnachjan nichja naa tha ko nchaon sinchexina xra inchi jichro xroon thetuan ná.

Sinchenia ni kain thi jikininxin ni nichja naa tha, jañaa xraa kain rajna ko rajnachja, ko rajna nirua kuangi kain thi nchee naa rajna nichja naa tha ko jañaa je'e na kaxon sechunda na kain thi jikininxin na xra jichro xroon.

C. Ngain kain thi bithua ná tsu'en ixin datsu'an na kainxin rajna ko chujni thie jii ngain nunthe sasentjua, kexe'o na ncherenthe ngui nunthe Sasentjua ko sechunda na kain thi jikininxi na ko xraago na ngain xroon ujixon dituan ná ixin runichjaxin na ko see na ngaxiin inchi thi jindachro xroon thetu'an ko sinchee ni thi rundachro chujnii rajna ko sixinthe'a inaa ni jea rajnee ko jañaa jithaxin ixin yaa jii ngain rajna Sasentjua.

Kain rajna ko rajna chujni thie the na ngain rajna Sasentjua bathu na ko yaa bithue na ngain nunthe Sasentjua are usee, ko inchi je'e na nuena nchee na, xrathee na, ko sinthee na, ko ncherenthe na ixin jaa thena ko kain thi ncherenthexin na.

Kain rajna ko rajnachjan chujni thie jii ngain nunthe sasentjua xra thi nii jii ngain nchia rutsje'e ixin ndakua tsu'en thi runichjaxin chujni ko nchao sinche'e thi xraxaon ko sithikaon thi rundachro rajna ixin rugunda renthe ixin je'e. ko xra jikininxin:

I. Thi dayakuen na ko chunxinxi na ixin ncherenthe na, kexreen thechu na, thi chroo na ixin tunue anseena, ko kain thi chunda na ko ncherenthe na, thi xranxaon na ko thi ndachro na jañaa tsu'en;

II. Thi dangi, ko datsuanxi ni ko denda ixin thi nuena, ko ndachro na kain thi nuena, ixin rajna Sasentjua ko tsjé thi ncherenthe na ngain nunthe ko tasithue ngain kainxin thi jitaxin, ko kexreen tsaago xroon guixin nunthe Sasentjua.

III. Siyee ko tsunchjian ngain xroon dethaxin thi thununxin, thi tsunuenxin ni, thi jitaxin ngain xroon datsin na ixin banchangina ko kjuin thi kunuena ngain thi tenchjian na ko jañaa sethaxin thi nichja ixin je'e na.

D. Xroon ji'i ko nguin nunthe sasentjua satsuan ni ko nduaxin tsu'en thi ncherenthe na ni nchrii nichja naa tha ko nchri thie guanxin ngain nunthe Sasentjua ko nchao sixinthe nchra ixin xra jeo renthe nchra ko rundachro nchra thi tsu'en ngain rajna; ixin rugunda tsununxin thi bithu'e ixin thi nichja ixin je'e na, ixin nchao tsangi na xroon, nchao tsji na ngain xinchexruan, nchao sechunda na rio'o jngi ko kain thi tekininxin na.

Datsua ko nduaxin tsu'en thi nchesuji thi nichja ixin xan nchinchin, ko kain chjan nichja naa tha ko chjan thiechjan nguanxin ngain nunthe Sasentjua, ixin ndakua sayaku'en na xan ko runichjexin a xan thi tha nichjaxan, ko jian tsinxin xan thi jikininxin xan ko tsji xan tsangi xan xroon tsji xan ngain xinchexruan, nchao sunde'e xan kain thi nanda'a bachrje, ko tsangi xan thi nchexruxi'in xan ko ncherenthe xan, thi tsuntaon xan, tsangi xan kexreen sinche'e xan xra ko icha thi jian ixin je'e xan. Ku jañaa nduaxin jian se'e xan, ko xru'in kense sintjaxan ko rukathe xan ko tsunchjian xroon thi setaxin ixin kexreen sayaku'en ni xan ko satsji'a xan ngain thi je'a jian. ko sinchenia na thi je'e na renthexi na.

Nunthe Sasentjua, ko kain rajnee Ndani'nga, ko kain rajna thetu'en rajna rugunda ixin sinche'e thi jian ko ndakua tsu'en thi jikininxin ko jitaxin ngain xroon bituan ná tsu'en, ko jañaa itsjanua'a choo na, singakue'a choo na, santsjenda choo na ko rutsje'a na je'o naa ke'e ko sikon ixin ni nichja naa tha ko ni thie guanxin ngain nunthe Sasenthjua.

Bithu'e ixin tsunchjian thi sithu'e ni ko setaxin nganito xroon kexreen sinche'e na ko tsu'en thi jikininxin ixin sinchexethjaxin na thi jikininxin na thi jitaxin ngain xroon ndachro ixin ni nichja naa tha ko ni thie guanxin ngain nunthe Sasenthjua ko tununxin ngain xroon bituan ná tsu'en.

Kain thi bituan ná tsu'en ko jitaxin ngain xroon kexreen tsunchjian jie ngain kain rajnee Ndani'nga, sithu'e kexreen tsunchjian ko jian tsu'en kain thi ubitu'en na, ngain thi je'e na thetu'an na.

Kain thi tunchrjen'a ko dituxin

Sao.- Xroon ji'i sachrje ko ruxraago thi jichro ko tsu'en, ncha'on nduexin ko sachrje ngain xroon tunuenxin ni thi jithu'en ko tsunu'e chujni ngain nunthe Sasentjua.

Yooxin.- Thi are usixi'in ko tsu'en thi bachrje ko xraago, sinthjian na ri'o thi ndaku'a tsu'en ko kayaku'en thi ubithu'e ngain xroon ji'i.

Niinxi.- Nchia xrathe ni ndachro kexreen ruchjeeya thi dunda ngain ngui nunthe Sasentjua, chunda na naa renkia ko noo kan nchaon, ko thinga sikin nchaon thi are usixi'in ko tsu'en thi bachrje ko xragoo, ixin chunda ke santsjé thi chro ko tsu'en ixin nue thi jinichjani ko jañaa nchao ruxrange'e ni ngain xroon ji'i.

Noonxin.- Nii chunda juachaxin tsetu'an ngain nunthe Sasentjua chunda ke sinchechjian na thi sixinguinxin ixin kexreen sinche na xra ixin jian se'e thi jikininxin rajna ko rajna nichja naa tha ko nii thie guanxin ngain nunthe Sasentjua jañaa xra datsuanxi ni ngain xroon jii ixin ubatho naa renkia ko noo kan ncha'on, kuenxinxin bixi'in thi jichro ixin bachrje ko xraago.

Naonxin.- Nii thetu'an ngain kanii nchia ko chunda ke sinchee na, ko jian se'e thi sinchee ni ko ruchro chujni rajna nichja naa tha ko nii rajna thie nchendachro thi thena kain na ixin ndachro ko tinthue ko bitua ná tsu'en, jañaa xraa chunxinxi na ko jikininxi na thi nii jian rutsjé ixin ndakua tsu'en, ncha'on texinxin naa renkia ko noo kan ncha'on ngain thi chro kuexinxin ko bachrje ko xraago.

Inkjaoxin.- Thi nchexinna ko sinchee na ixin bachrje ko xraago, ko sinchechjian ixin nchao sayee na ko ruchro na ngain nii the ngain nchia thetu'an ixin rutsjé na thi nchao bachjre ixin kuxi'in cha'on ko nchao sixinginxin thi nii ubinthe, thi rugunda sika'o ko tsexiin ixin kexreen rukja, jañaa inchin ndachro xroon thetu'an ko bithu'e ko sayea juachaxin ixin sangi, ko kexreen tsaago ngain nchia ixin kexreen kunchjian xroon.

Yaatoxin.- Nii chunda juachaxin thetu'an ngain rajna Sasentjua rundachro na ixin xroon bachre tsunchjian ko rukjin na kunixin tha nichja rajna ko ruxraago thi'i.

Jniinxin.- Ixin tsaago thi jii ko bachjre ko je'e kai se'e ngain xroon thi bituan ná tsu'en ngui nunthe Sasentjua ko thi kjuauthexin kain nunthe jindajin rajna Sasentjua ixin jindachro kain thi kjua'o na.

Rajna Sasentjua, ngain ncha'on kan ko naa ngain kunithjao naa, nano yoo jino ko kan noo, xii thetu'an Gerardo Fernández Noroña, nchrinchiixin.- Ifigenia Martha Martínez y Hernández, nchrinchiixin Verónica Noemí Camino Farjat.- nchrikjin Nayeli Arlen Hernández Cruz.- chji'ni."

Binchee na ko ku'en ri'o thi ndachro naa ngain thi dituan ná noo kan ko naa, kain thi bituan ná tsuen ngain ngui nunthe Sasentjua, ko ruxraago ixin rutsjé na ko jii thi bachjre ko xraago ngain nchia ji'e jii ngain rajna Sasentjua, nchaon kan ko the ngain kunithjao naa

ngain nano yoo jino ko kan noo; Andrés Manuel López Obrador, chji’ni thi ndachro kain thi tsuen ixin tsunchjian, Luisa María Alcalde Luján.- chji’ni.